

OKUL MÜDÜRLERİNİN ŞEFFAFLIK UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**EVALUATION OF THE TRANSPARENCY PRACTICES OF SCHOOL PRINCIPLES**Serhat BOZ¹, Ergün ERGÖREN², Hakan Baloğlu³**Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri****Makale Bilgileri****Geliş Tarihi**

12.12.2022

Kabul Tarihi

12.12.2022

Anahtar KelimelerEğitim,
Müdür,
Şeffaflık.**Özet**

Kamu yönetiminde şeffaflık, kamuya ait bilgilerin hedef kitleler tarafından erişilebilir olduğunu gösteren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Devlet kurumlarının kurumsal bilgilerinin ulaşılabilir olmasının yanı sıra şeffaflık ilkesi çerçevesinde açık ve zamanında yer alması gerekmektedir. İstanbul ilinde 170 okul müdürü üzerinde yapılan anket uygulaması sonucunda katılımcıların demografik özellikleriyle okul şeffaflığı uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Article Info**Received**

12.12.2022

Accepted

12.12.2022

KeywordsEducation,
Principal,
Transparency.**Abstract**

Transparency in public administration emerges as a concept that shows that public information is accessible to target audiences. In addition to being accessible, the institutional information of state institutions should be open and timely within the framework of the principle of transparency. As a result of the survey conducted on 170 school principals in the province of Istanbul, no significant relationship was found between the demographic characteristics of the participants and the school transparency practices.

1. GİRİŞ

Şeffaflık kavramı ilk olarak finansal şeffaflık olarak ele alınmış ve bir muhasebe ilkesi olarak kabul edilmiş ve benimsenmiştir. Örgütsel yönetimin temel taşlarından biri olan şeffaflık; tüm bilgilere kolay, zamanında, doğru ve eksiksiz erişim sağlanarak kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Bu doğrultuda ifade edildiğinde şeffaflık, doğru bilgi akışının sağlanması olarak tanımlanabilir (Şengül ve Yazkan, 2007).

Okul yönetiminde şeffaflık uygulaması, kapalı kapılar ardında bırakarak, eğitim yöneticileri ve okul yönetiminin açık kapı politikası şeklini alabilir. Başka bir tanımla şeffaflık,

¹ Şehit Mehmet Ali Erçetin İlkokulu, Bitlis, e-mail: serhatboz1313@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6629-2091 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² TOKİ Şehit Yusuf Sayan İlkokulu, Bitlis, e-mail: ergun_82@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3412-9243

³ İbrahim Karaoğlanoğlu İlkokulu, Bitlis, e-mail: hakannbal@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9280-0184

okul yöneticilerinin paydaşlarla birlikte ve el ele yönetim işlerini yürütmesidir (Demirtaş ve Güneş, 2002).

Şeffaf olmayan bir yönetime sahip okullarda yöneticiler genellikle okulla ilgili bilgileri tüm paydaşlarla paylaşmaktan kaçınırlar ve bu durumun sonucu bir güvensizlik duygusudur (Memduhoğlu ve Zengin, 2011). Sonuç olarak yönetimde şeffaflık ilkesinin güvensizlik ve şüphe duygusunu ortadan kaldıran bir özelliği olduğu anlaşılmaktadır. Bir anlamda şeffaflık, eğitimcilerin çalıştıkları ortamı kabullenmelerinin ve kendilerini güvende hissetmelerinin yolunu açar.

Okul kültüründe oluşturulan güven ortamının açıklık, doğruluk, profesyonellik ve mesleki işbirliği ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Açıklık kavramı şeffaflık olarak alınmasa da benzer bir anlama sahiptir ve fikirlerin veya bilgilerin özgürce değiş tokuşu olarak ifade edilebilir (Hosmer, 1995).

1.1.Şeffaflık Kavramı

"Şeffaf" kelimesinin Çağatayca'dan geldiği söylenmektedir. Kelime anlamı "ışığın geçmesine izin veren ve arkasındaki cisimlerin görülmesini engellemeyen madde"dir (Ayverdi, 2010). İngilizcedeki karşılığı "transparency"dir. Literatürde şeffaflık kavramı yerine yoğun olarak "saydamlık" kavramının kullanıldığı görülmektedir. Ayverdi (2010), "şeffaflık" ve "saydamlık" kelimelerinin kullanımında anlamlı bir fark olmadığını öne sürmektedir.

Şeffaflık kavramı, Avrupa Birliği Komisyonu tarafından Temmuz 2001'de yayınlanan İyi Yönetişim Çalışma Belgesinde (White Paper) karşımıza çıkmaktadır. Bazı kaynaklarda açıklık ve şeffaflık kavramları birbirinin yerine kullanılsa da bazı kaynaklar bu kavramların temelde farklı olguları ifade ettiğini söylemektedir.

Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Görev Gücü raporunun gözden geçirilmesi, şeffaflığın "mevcut durumlar ve olaylar hakkındaki bilgilerin erişilebilir, spesifik ve anlaşılır hale geldiği süreç" olarak tanımlandığını göstermektedir (Working Group, 1988).

Şeffaflık, karar alma, uygulama ve denetim aşamalarındaki süreç ve faaliyetlerin taraflarca anlaşılır bir şekilde açık ve öngörülebilir hale getirilmesini içerir. Birleşmiş Milletlere üye ülkelerde şeffaflık kavramı, kamu sektöründeki performans ve kararlar hakkında ilgili ve güvenilir bilgilere erişimi reddetmeyen bir toplum olarak tanımlanmaktadır (Armstrong, 2005).

1.2.Okul Yönetiminde Şeffaflık

Okul yöneticilerinin yönetim sorumlulukları dışında tüm paydaşlara karşı uyguladıkları şeffaflık politikası, kurumsal kimliğin oluşturulmasında, bireyselliğin ön planda tutulmasında ve kazanılan bu kimliğe saygı gösterilmesinde önemlidir (Demirtaş ve Güneş, 2002).

Bir okulda şeffaflık, okul yöneticilerinin hesap verme sorumluluğuna uygun hareket etmesi, yetki, sorumluluk ve misyon tanımlaması gibi süreçlerle sağlanabilir. Okulun şeffaflığından söz edilebilmesi, yapılan harcamaların, alınan kararların ve yürütülen görevlerin dağılımının şeffaf olmasına bağlıdır. Şeffaflık, sağlıklı ve güvenilir iletişim yoluyla güven ortamı yaratır.

Brewster ve Railsback'e (2003) göre okullarda güven duygusunun geliştirilmesi ve sürdürülmesinin önündeki engeller şunlardır:

- Okulla ilgili olmayan ve uygun koşullara dayanmayan kararlar
- Verimsiz ve etkisiz iletişim dilini tercih etme,
- Okul geliştirme ve geliştirilen projeler aşamalarında destek eksikliği;
- Mevcut okul kaynaklarının kötüye kullanılması;
- Okulun başarısıyla ilgisi olmayan paydaşları elde tutma;
- Sık yönetim değişiklikleri;
- Öğretmenlerin kurumsal aidiyet duygusu yoksunluğu,

Bu engeller kaldırılana kadar istenilen etkin iletişim, güven ortamı ve şeffaflık sağlanamaz. Şeffaflık, verimlilik ve eşitlik gibi unsurların oluşmasına katkıda bulunur, bu sayede organizasyonun gelişimini güçlendirir.

Örgütün mevcut kaynakları en etkin şekilde kullanarak sorunlara ortak çözümler üretebilmesi ve etkin bir yönetime sahip olabilmesi için dikkat etmesi gereken ilkeler şunlardır: (TESEV, 2008).

- Katılımcılık
- Hukuksal üstünlük
- Açıklık
- Hız
- Hesap Verilebilir Olma
- Faaliyet
- Stratejik Vizyon

- Denklik

1.3. Araştırmanın Önemi

Yönetimde şeffaflığın içselleştirilmesi, çalışanların haklarının korunması ve saygı gösterilmesi açısından önemli bir olgudur. Organizasyonda etkili bir iletişim ve güven ortamı şeffaflığı sağlar. Eğitim örgütlerinde, şirket içi güvensizliğin önüne geçebilmek için öğretmen ve yöneticilerle ilgili bilgilerin şeffaflık çerçevesinde paylaşılması gerekmektedir. Örgüt içinde güvensizlik ortamı varsa pedagogların mesleki gelişimlerinin olumsuz etkileneceği, motivasyon düzeylerinin ve iş doyumlarının düşeceği görülebilir. Okul müdürlerinin şeffaflıkları üzerinde yeterince çalışma yapılmaması araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmada okul müdürlerinin şeffaflık uygulamalarının kişisel özellikleri açısından değerlendirilmesi amaç edinilmiştir.

1.5. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi: Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları ile demografik özellikleri arasında bir ilişki var mı? Şeklindedir.

1.6. Alt Problemler

1. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları okuldaki görev süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Çalışma betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ilişkisel

tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle göre araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır (Karasar, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 - 2023 eğitim - öğretim yılında Bitlis ilindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 170 okul müdürü yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan okul müdürlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek		
	f	f	f	%
	78	92	170	100

Tablo 1’e göre kadın katılımcı sayısı 78, erkek katılımcı sayısı 92 olmak üzere toplam katılımcı sayısının 170 olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Okul Şeffaflık Ölçeği: “Okul Şeffaflık Ölçeği” Bozbayındır (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek Uygulamada Şeffaflık, Değerlendirmede Şeffaflık ve Bilgi Şeffaflığı olmak üzere 3 boyutta toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Uygulamada Şeffaflık boyutu 17 madde (1-17. maddeler), Değerlendirmede Şeffaflık boyutu 4 madde (18-21. maddeler) ve Bilgi Şeffaflığı boyutu 5 maddeden (22-26. maddeler) oluşmaktadır.

Ölçek 5’li Likert tipi değerlendirme temeli ele alınarak oluşturulmuş olup, “1” Kesinlikle katılmıyorum, “2” Katılmıyorum, “3” Kararsızım, “4” Katılıyorum, “5” Kesinlikle katılıyorum olarak kullanılacak biçimde hazırlanmıştır. Okul şeffaflık ölçeğinin uygulanması neticesinde ölçeğin eğitim kurumlarının şeffaflık düzeylerini belirlemek için uygun, geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma neticesinde okul şeffaflık ölçeğinin yeterli düzeyde yapı geçerliliğine sahip olduğu belirlenmiştir (Bozbayındır, 2016). Bu araştırmada da Okul Şeffaflık ölçeğinin toplamda Cronbach Alpha katsayısı .97 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğinin alt boyutlarında ise Uygulamada Şeffaflık boyutu için .98, Değerlendirmede Şeffaflık boyutu için .97 ve Bilgi Şeffaflığı boyutu için .95 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Alpar, 2014)

2.4. Veri Toplama Süreci

Oluşturulan anketler Google form üzerinden katılımcılara uygulanmıştır.

2.5. Veri Analizi

SPSS 26.00 programıyla yapılan analizlerde değişken sayısına göre T-testi ve Anova testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Okul Şeffaflığının Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	F	p
Uygulamada Şeffaflık	25-35	92	4,0627	,96664	,276	,759
	36-45	53	3,9434	1,15989		
	46-60	25	3,9365	1,18962		
Değerlendirmede Şeffaflık	25-35	92	4,0489	1,02056	,401	,670
	36-45	53	3,9057	1,18101		
	46-60	25	3,8800	1,23347		
Bilgi Şeffaflığı	25-35	92	4,0348	,94954	,077	,926
	36-45	53	3,9698	1,08797		
	46-60	25	3,9840	1,05817		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Okul Şeffaflığının Cinsiyet Açısından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Uygulamada Şeffaflık	Kadın	78	3,8363	1,08173	-1,949	,488
	Erkek	92	4,1515	1,02326		
Değerlendirmede Şeffaflık	Kadın	78	3,8429	1,11010	-1,494	,553
	Erkek	92	4,0951	1,08552		
Bilgi Şeffaflığı	Kadın	78	3,8487	,98939	-1,907	,857
	Erkek	92	4,1413	1,00353		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Okul Şeffaflığının Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Uygulamada Şeffaflık	Evli	122	4,0154	1,08852	,028	,868
	Bekar	48	3,9853	,99120		
Değerlendirmede Şeffaflık	Evli	122	3,9795	1,14343	,000	,999
	Bekar	48	3,9792	,99578		
Bilgi Şeffaflığı	Evli	122	4,0164	1,03894	,037	,848
	Bekar	48	3,9833	,92238		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Okul Şeffaflığının Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Uygulamada Şeffaflık	Lisans	143	4,0617	1,02466	1,559	,186
	Yüksek lisans	27	3,7168	1,20553		
Değerlendirmede Şeffaflık	Lisans	143	4,0402	1,07207	1,666	,235
	Yüksek lisans	27	3,6574	1,21320		
Bilgi Şeffaflığı	Lisans	143	4,0853	,96166	2,369	,106
	Yüksek lisans	27	3,5926	1,14015		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının okulda görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Okul Şeffaflığının Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Uygulamada Şeffaflık	1-5 yıl	94	3,9675	1,12746	,412	,663
	6-10 yıl	50	4,1200	,92772		
	11-20 yıl	26	3,9321	1,06309		
Değerlendirmede Şeffaflık	1-5 yıl	94	4,0106	1,14530	,331	,719
	6-10 yıl	50	4,0050	1,00444		
	11-20 yıl	26	3,8173	1,14140		
Bilgi Şeffaflığı	1-5 yıl	94	3,9702	1,08041	,301	,740
	6-10 yıl	50	4,1000	,88364		
	11-20 yıl	26	3,9615	,96336		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Okul şeffaflığının meslekte görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Okul Şeffaflığının Meslekte Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

	Mesleki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Uygulamada Şeffaflık	1-5 yıl	59	4,1256	1,00384	1,084	,358
	6-10 yıl	44	3,8824	1,08235		
	11-20 yıl	40	4,1294	,98981		
	21 yıl ve üzeri	27	3,7691	1,22327		
Değerlendirmede Şeffaflık	1-5 yıl	59	4,2246	1,00719	2,036	,111
	6-10 yıl	44	3,8352	1,13985		
	11-20 yıl	40	3,9938	1,00717		
	21 yıl ve üzeri	27	3,6574	1,29003		
Bilgi Şeffaflığı	1-5 yıl	59	4,1356	,95732	,879	,453
	6-10 yıl	44	3,8727	1,01440		
	11-20 yıl	40	4,0750	,96257		
	21 yıl ve üzeri	27	3,8444	1,15070		

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının meslekte görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Şeffaflık (açıklık), olmadığı takdirde güvenin sağlanması zordur. Şeffaflık zihinsel erişilebilirlik veya bilgiyi serbest bir şekilde paylaşma isteği olarak tanımlanabilir. Açıklık dürüstlük içerecek şekilde gerçeği ve doğruyu sunmaktır. Tam tersi olduğunda kişiler bilgiyi sakladığı zaman bu durum diğer kişiyi yeterli düzeyde güvenilir bulmamanın göstergesi olarak ifade edilebilir.

Analiz sonuçlarına göre uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

Uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının meslekte görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ayrıl (2020), Demir (2020) ve Gökçe (2020) yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin okul şeffaflık algılarının

mesleki kıdem ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının eğitim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Başaran (2000) katılımcıların şeffaflık uygulamalarıyla medeni durum ve eğitim durumları arasında bir ilişki tespit etmemiştir. Uygulamada şeffaflık, değerlendirmede şeffaflık, bilgi şeffaflığı puanlarının okulda görev yapılan süre bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

4.1. Öneriler

Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda nitel uygulamalarla okul müdürlerinin şeffaflık uygulamaları hakkında daha net bilgilere ulaşılabilir.

Gelecek çalışmalarda katılımcı sayısı arttırılarak geniş kitlelere ulaşılabilir.

Okul müdürleri ve öğretmenler arasındaki iletişim arttıkça şeffaflık uygulamalarının da iyileşeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alpar, R. (2014). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlilik-güvenirlilik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Armstrong, E. (2005). Integrity, transparency and accountability in public administration recent trends, *Regional and International Developments and Emerging Issues*, United Nations, 1-2.
- Ayral, T. (2020). *Okul müdürlerinin yönetim felsefeleri ile okulların şeffaflık düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ayverdi, İ. (2010). *Kubbealtı lügatı misalli büyük Türkçe sözlük*, İstanbul: Kubealtı. Backus, M
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bozbayındır, F. (2016). Developing of a school transparency scale: a study on validity and reliability. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(4), 46-58.
- Brewster, C., Railsback, J. (2003). *Building trusting relationships for school improvement: implications for principals and teachers*. Glasgow: By Request Series.
- Demir, H. (2020). *Öğretmenlerin örgütsel adalet ve otantik liderlik algıları ile örgütsel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi) Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Demirtaş, H., Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Gökçe, V. (2020). *Okullarda şeffaflık ve örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hosmer, L. T. (1995). Trust: the connecting link between organizational theory and philosophical ethics. *The Academy of Management Review*, 20(2): 379- 403.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Memduhoğlu, H. B., Zengin, M. (2011). İlköğretim okullarında örgütsel güvene ilişkin öğretmen görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 211-217.
- Şengül, R., Yazkan, E. (2007). *Yönetişim modeli olarak kalkınma ajansları, küresel esintiler ve yerel etkiler sarmalında Türk kamu yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- TESEV, (2008) *İyi yönetim el kitabı*. İstanbul: Tesev Yayınları.
- Tschannen-Moran, M., Hoy, W. K. (1998). Trust in schools: a conceptual and empirical analysis. *Journal of Educational Administration*, 36(4), 334-352.
- Working Group. (1988). Report of the working group on transparency and accountability, international monetary fund, Washington, D.C